

Lausunto eduskunnan suurelle valiokunnalle E73/2025 vp Valtioneuvoston selvitykseen Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028-2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehyykseksi

Maakuntahallitus 10.11.2025 § 148
197/15.00.18/2025

Eduskunnan suuri valiokunta pyytää kirjallista asiantuntijalausuntoa keskiviikko 11.11.2025 klo 12 mennessä.

Asiana on E 73/2025 vp Valtioneuvoston selvitys koskien Komission tiedonantoa sekä ehdotuksia vuosia 2028-2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehyykseksi; E-kirje
<https://www.eduskunta.fi/pdf/E+73/2025>

Maakuntien liitot ovat valmistelleet yhteistyössä liitteen mukaisen kannantoton. Päijät-Hämeen etuna olisi, että nykyisen kaltainen tukien monienkertaisuus itäisen ja pohjoisen Suomen eduksi kansallisessa päätöksenteossa olisi tasapuolisempi ja läpinäkyvämpi kriteereiltään. Lisäksi valmistellaan Etelä-Suomen maakuntien yhteisiä näkemyksiä ja vaikuttamista valmisteluun. Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen maakunnat ovat jo tehneet yhteistä vaikuttamistyötä työnimellä ELSA9 yhdeksän maakunnan ja niiden aluetoimistojen kanssa.

Tiivistelmä

1. Aluelähtöisyys ja monitasoinen hallinto

Koheesiopolitiikan tulee jatkua aluelähtöisenä. Maakuntien liitoilla on oltava merkittävä ja konkreettinen rooli kansallisessa toimeenpanossa, erityisesti kumppanuussuunnitelman (NRP) valmistelussa ja päätöksenteossa. Monitasoinen hallinto ja alueellinen demokratia on kirjattava asetustasolle.

2. Koheesiorahoituksen merkitys Suomen kasvu

Koheesiorahoitus tukee yritysten TKI-investointeja, ammattikorkeakoulujen tutkimusta ja alueiden elinvoimaa. Leikkaukset heikentäisivät suoraan Suomen kilpailukykyä ja TKI-tavoitteiden saavuttamista. Mikäli EU-rahoitus pienenee, valtioiden on korvattava leikkaukset kansallisella rahoituksella.

3. Joustavuus ja pitkäjänteisyys

Rahoituskehyyksen joustavuus on tärkeää, mutta sitä ei tule toteuttaa pitkäjänteisen kehittämisen kustannuksella. Sitomattomien varojen osuus tulisi rajata enintään 10 prosenttiin ja niiden kohdentamisesta päättää alueellisesti.

4. Tulospöusteisuus ja vaikuttavuus

Tulospöusteiset mallit ovat kannatettavia, jos ne palkitsevat aidosti vaikuttavuudesta ja huomioivat alueiden erilaiset lähtökohdat. Mittaristo ei saa lisätä hallinnollista taakkaa eikä ohjata kehittämistä lyhytjänteiseksi.

5. Sisäasioiden ja rajaturvallisuuden rahastot

Itärajan turvallisuuteen suunnattua EU-rahoitusta on voitava käyttää myös alueiden elinvoimaa tukeviin toimiin. Pelkkä rajaturvallisuus ei riitä, vaan tarvitaan laaja-alaisia ratkaisuja turvallisuuden ja talouden vahvistamiseksi.

6. Puolustusinvestoinnit osana kestäväää kasvua

Kasvavat puolustusmenot tulee kohdentaa myös kaksikäyttöteknologioihin ja innovaatioihin, jotka tukevat sekä turvallisuutta että siviilitaloutta. Tuki on ulotettava myös pk-yrityksiin ja koko innovaatioketjuun.

7. Kilpailukykyrahasto täydentää, ei korvaa koheesiota

Kasvava kilpailukykyrahasto hyödyttää erityisesti suuryrityksiä ja yliopistoja, mutta sen rinnalla koheesiorahoituksella on turvattava pk-yritysten ja alueellisten innovaatioekosysteemien kehittäminen.

8. Liikenne- ja saavutettavuus

CEF-ohjelman painopisteen siirtyminen rajat ylittäviin hankkeisiin uhkaa Suomen asemaa. Suomen on varmistettava, että myös kansalliset TEN-T-verkkoon liittyvät hankkeet ovat rahoituskelpoisia. Liikenne- ja saavutettavuus on kriittinen osa saavutettavuutta, huoltovarmuutta ja kilpailukykyä.

9. Maaseutu ja huoltovarmuus

Maatalousrahoituksen on huomioitava Suomen erityiset luonnonolosuhteet. Perheviljelmäpohjainen tuotanto ja Leader-toiminta on turvattava. Maaseudun ja aluekehityksen toimet on koordinoitava maakunnissa.

10. Maakuntien viesti päättäjille

Koheesiopolitiikka on keskeinen väline Suomen kasvun, kilpailukyvyn ja huoltovarmuuden tukemisessa. Suomen on EU-neuvotteluissa puolustettava aluekehityksen rahoituksen säilyttämistä kaikilla alueilla ja vahvistettava maakuntien roolia sen toteutuksessa.

Valmistelija	Asian on valmistellut vs. kehittämisjohtaja Riika Kivelä, puh. 044 371 9454.
Esittelijä	Vt. maakuntajohtaja Juha Hertsi
Päätösehdotus	Maakunhallitus toimittaa liitteen mukaisen maakuntien yhteisesti valmistellun kannanoton vastauksena eduskunnan suurelle valiokunnalle Valtioneuvoston selvitykseen Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028-2034 koskeva EU:n monivuotiseksi rahoituskehikseksi. Maakuntajohtaja voi tehdä tarvittavia muutoksia, jos maakunnat yhdessä, suuralueyhteistyössä tai Päijät-Hämeen omat tarpeet ennen toimittamista sitä edellyttävät.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.